

ECONOMIE IN DE REGIO

ZORGEN OVER DE TOEKOMST

‘We missen nieuwe, stuwende bedrijven in de regio Rotterdam’

De Rotterdamse economie groeit bescheiden, maar onderzoekers van de Erasmus Universiteit waarschuwen voor de toekomst.

Sander van der Werff
Rotterdam

Wat wordt het nieuwe verdienmodel van de haven als de petrochemie straks verdwijnt?

Frank van Oort, hoogleraar stedelijke en regionale economie aan Erasmus School of Economics, kijkt soms een beetje jaloers naar Duitsland. Onze oosterburen zetten sinds enkele jaren vol in op het gebruik van groene waterstof. De regering trekt miljarden euro's uit voor de aanleg van nieuwe netwerken, waardoor de industrie straks duurzaam kan elektrificeren. Die aanpak stimuleert de *Energiewende* en draagt bij aan de Duitse ambitie om koploper te worden op het gebied van waterstoftechnologie.

Het contrast met Nederland is groot: Rotterdam wil uitgroeien tot dé waterstofhub van Europa, maar nagenoeg alle aangekondigde waterstofprojecten – met uitzondering van Holland Hydrogen I – staan in de pauzestand. Multinationals met plannen in Rotterdam stellen investeringsbeslissingen uit of verkassen naar landen met een beter vestigingsklimaat. Dat grote bedrijven als Shell en BP hun groene ambities fors naar beneden hebben bijgesteld, hielp evenmin.

Van Oort kijkt bewonderend naar die Duitse missiepolitiek: een duidelijke langetermijnkeuze maken en daar vervolgens vol voor gaan. „De regering heeft heel veel risico genomen met enorme investeringen die pas over 25 jaar worden terugverdiend, maar er is brede politieke consensus en dat is fijn voor investeerders en ondernemers. Zij weten graag waar ze aan toe zijn.”

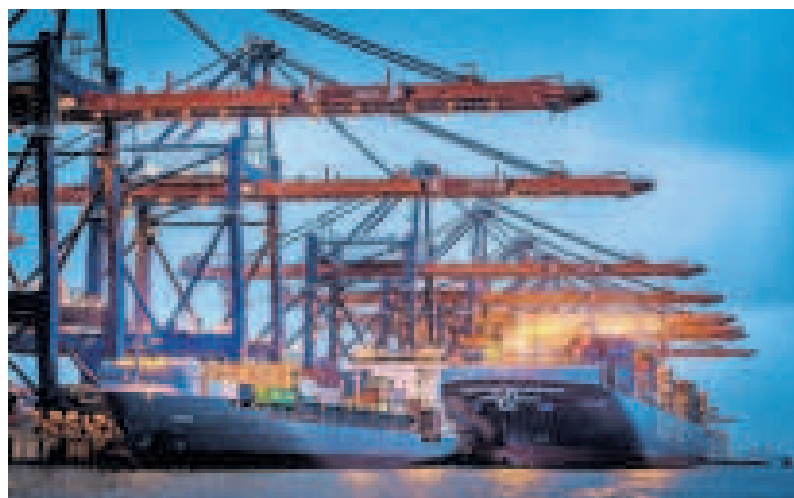
Onzekerheid

Aan onze kant van de grens is het juist onzekerheid troef. Ondernemers klagen al geruime tijd over onduidelijk stikstofbeleid, de CO₂-heffing en de hoge elektriciteits- en nettarieven. Door dat ongelijke speelveld is concurreren vrijwel onmogelijk, klinkt het vaak.

„Voor al die hoge energieprijzen vormt een bottleneck”, zegt Van Oort. „De Duitse regering geeft een hoge subsidie op industrieel gebruik van energie. Daarmee creëer je een interessant vestigingsklimaat. Van de Nederlandse overheid hoeven we sinds de val van het

► **De petrochemische industrie in de Europoort. Wat wordt het verdienmodel van de haven als die industrie verdwijnt?**

FOTO JEFFREY GROENEWEG

▲ **De haven is niet langer automatisch de beste en grootste.** FOTO ANP

kabinet niet veel te verwachten, er gebeurt momenteel niet zo veel in Den Haag. We zitten al een tijd in limbo en dat is slecht voor de economie. Zonder zekerheden voor de toekomst blijven investeringen uit.”

Van Oort stipt meer knelpunten aan, die nu allemaal samenkomen: een gebrek aan technisch personeel, te weinig woningen en de matige aansluiting tussen opleiding en werk. „Onze haven heeft een ideale ligging en we hebben een prima infrastructuur, maar we zijn niet langer automatisch de beste en de grootste. De voordelen die we vroeger hadden, hebben we niet meer. Daarom moeten we echt nadenken over nieuwe schoenen. Wat worden de nieuwe sterren van de haven en de stad?”

Het antwoord op die vraag is niet eenvoudig. Onderzoekers trekken in hun rapport *Economische Verkenning 2025: tijd voor bijwachelen* een ontvondende conclusie: de regio heeft geen uitblinkerende, grote en innovatieve bedrijfstakken die je wel zou verwachten bij de tweede regio van Nederland.

Het is belangrijk dat Delft en Rotterdam onderkennen dat ze elkaar goed aanvullen

– Merten Nefs

Rotterdam heeft in vergelijking met steden als Amsterdam (zakelijke en financiële dienstverlening en ict) en Eindhoven (halfgeleiderindustrie) géén succesvolle, snel groeiende bedrijfstakken die de neergang van de havenindustrie kunnen compenseren, zegt econoom geograaf Walter Manshanden, onderzoeker van NEO Observatory, die meewerkte aan het onderzoek. „We missen nieuwe, stuwende bedrijven in Rotterdam en omstreken.”

Alarmerend

Dat klinkt alarmerend; waar gaan we die nieuwe schoenen dan vinden? Een paar kilometer noordwaarts, stelt architect-onderzoeker Merten Nefs, verbonden aan het Centre for Urban, Port and Transport Economics van de EUR. Delft, met zijn hoog aangeschreven technische universiteit, is namelijk dé kraamkamer van talent en ondernemerschap voor Rotterdam.

De Maasstad is op haar beurt de ideale ‘overloop’ voor veelbelovende startups die uit hun jasje groeien en meer ruimte zoeken. Bijvoorbeeld om uitvindingen te testen op het gebied van chiptechnologie, zonne-energie, waterstof, biobrandstoffen en autonoom varen.

Het hoofdkantoor van The Ocean Clean Up is inmiddels ook in Rotterdam gevestigd.

De steden zouden het vestigingsklimaat en het ‘kenniseecosysteem’ verder moeten versterken. In Delft ontstaat daardoor meer ruimte voor onderzoek en startende bedrijven, terwijl Rotterdam die doorgroeiers de ruimte geeft en er nieuwe maakindustrie ontstaat.

„Er kan veel meer”, stelt Nefs. „Delft heeft de brains en de startups, Rotterdam de ruimte. Met gebieden als M4H legt de stad de rode loper uit voor doorgroeiers. Rotterdam heeft goede voorzieningen en verbindingen te bieden voor doorgroeierende bedrijven uit Delft. Het is belangrijk dat beide steden onderkennen dat ze elkaar goed aanvullen en elkaar de bal meer gaan toespelen. De regio verliest nu nog veel bedrijven, vaak aan het buitenland.”

Ondanks zijn fascinatie voor de Duitse doortastendheid denkt Van Oort dat Nederland evolutie boven revolutie moet kiezen. En op die weg der geleidelijkheid is Delft een prima partner.

Veelbelovende projecten

„Stel dat groene waterstof toch niet de energiedrager van de toekomst is. Ik zie meer in organische groei, verbeteren waar we al goed in zijn: artificial intelligence, het afvangen van CO₂, de productie van biobrandstoffen, autonoom varen en de installatie van windparken op zee. We hebben in Rotterdam de infrastructuur om veelbelovende projecten door te laten groeien.”